

Stanovisko Rady pro výzkum, vývoj a inovace k návrhu programu „Akademii budoucnosti“

1) Způsob předložení

Radě pro výzkum, vývoj a inovace (dále jen „Rada“) se předkládá návrh programu Akademie budoucnosti (dále jen „Program“ - viz příloha č. 1), o jehož zařazení na program Rady požádala prof. RNDr. Eva Zažímalová, CSc., dr. h. c., předsedkyně Akademie věd ČR, svým dopisem (viz příloha č. 2) ze dne 3. ledna 2025 (čj. AVCR 795/2025 SČAR).

Návrh Programu byl projednán na 409. zasedání Rady dne 28. února 2025.

2) Program a jeho dosavadní průběh

Předložený materiál je jedním z nástrojů implementace Koncepce institucionální podpory excelence na vybraných univerzitách a v rámci Akademie věd České republiky (dále jen „Koncepce“), kterou projednala Rada na svém 395. zasedání 24. listopadu 2023 v rámci bodu A3. Koncepce byla předložena v návaznosti na usnesení vlády ČR č. 377 ze dne 11. května 2022 o plánu nelegislativních úkolů vlády. Zpracovat tuto koncepci bylo uloženo Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) ve spolupráci s Úřadem ministryně pro vědu, výzkum a inovace (dále jen „MVVI“).

3) Charakteristika program a způsob jeho projednávání

Předložený návrh Programu není předkládán jako program účelové podpory a bude zařazen do systému institucionální podpory nákladů na činnost předkladatele. Z tohoto důvodu nemá předložený Program parametry a náležitosti programu účelové podpory. K projednání Radou je předkládám v souladu s Konceptí. Materiál není určen pro meziresortní připomínkové řízení a nebude předkládán k projednání vládě ČR.

4) Celkové výdaje na realizaci programu

Předkladatel zaslal dopisem (viz příloha č. 3) ze dne 21. ledna 2025 (čj. AVCR 1412/2025 SČAR) návrh výdajů na výzkum, experimentální vývoj a inovace rozpočtové kapitoly 361 – Akademie věd České republiky na rok 2026 se střednědobým a s dlouhodobým výhledem do roku 2032. V tomto dopise je požadováno navýšení alokace na Program na nejméně 100 000tis. Kč v roce 2026 a na 200 000tis. Kč v roce 2027 a 2028. Ve výchozím návrhu Rady (Výchozí návrh výdajů státního rozpočtu České republiky na výzkum, experimentální vývoj a inovace na rok 2026 a střednědobého výhledu) jsou na Program alokovány částky 50 000tis. Kč v roce 2026 a 100 000tis. Kč v roce 2027 a 2028.

5) Soulad materiálu s Konceptí

Z hlediska obsahové provazby Koncepce do Programu je možné konstatovat na úrovni podprogramů soulad. Předkladatel v Programu strukturuje podprogramy dle Koncepce do tří prioritních os (I. prioritní osa: stáže – podprogramy A, B, C; II. prioritní osa: návraty – podprogramy D, E; III. prioritní osa: výzkumné skupiny – podprogramy G, F). Každá prioritní osa obsahuje hodnotící kritéria. Každý podprogram je následně představen ve velmi stručně anotované struktuře: cíl, cílová skupina, uznatelné náklady, organizační zajištění. Zde je nezbytné konstatovat, že míra detailu šíře obsahu Programu Akademie není zcela v souladu s požadavky Koncepce (str. 8–9).

6) Vyjádření Komise pro hodnocení výsledků a ukončených programů (KHV)

Komise pro hodnocení výsledků a ukončených programů (dále jen „KHV“) projednala předložený návrh Programu dne 10. února 2025 a vydala k němu následující vyjádření:

Co se týče obsahu, mnoho aspektů (například počty projektů podpořených v jednotlivých podprogramech či způsob hodnocení projektových návrhů) je v programu popsáno pouze stručně a je prakticky nemožné se k těmto aspektům na základě informací v návrhu programu vyjádřit. Základní struktura a cíle programu a podprogramů jsou ale koncepčně v pořádku a jasně ukazují na přínosy programu. Specifické připomínky:

- 1) Podprogram D: U grantů pro návrat ze zahraničí by bylo vhodné přesněji specifikovat pojem "vědecké pracovnice a pracovníci z České republiky". Myslí se tím jen občané ČR nebo například také vědkyně a vědci, kteří v ČR dříve působili nebo například v ČR získali titul PhD?
- 2) Podprogram E: Granty pro návrat z rodičovské dovolené by bylo vhodné rozšířit také na péči o osobu blízkou, jako tomu bylo u obdobného programu GAČR.
- 3) Podprogram G: Zde není jasné, zda si pod pojmem "vědecký inkubátor" představit (a) podpůrnou infrastrukturu pro komercializaci IP (ve stylu transfer office) nebo (b) jeden konkrétní projekt, kde se výzkumníci pokusí komercializovat výsledek. Je třeba vyjasnit.

7) Připomínky Rady k návrhu Programu

Zásadní připomínky

1. K části „parametry programu“

Program (Akademie budoucnosti) je jedním z nástrojů implementace Koncepce, která stanovuje jeho základní parametry. Koncepce mj. stanovuje, že program bude obsahovat

- *impaktivou dráhu programu, cílenou na návaznost nástrojů programu a jeho monitorovatelné zaměření (např. analogicky programu EXCELLENCE), jak co se týče typu podpory, kariérních fází, genderové dimenze, vazby nástrojů na dosahování špičkových výstupů a na získávání ERC / HE podpory, či oborového zaměření programu,*
- *specifikaci struktury hodnocení v rámci implementace programu, tj. zveřejněný proces hodnocení, způsob výběru (externích) hodnotitelů pro jednotlivé typy nástrojů, zajištění nezávislosti hodnocení návrhů, implementační postup jednotlivých nástrojů,*
- *specifikaci hodnocení, kterému bude program jako celek podléhat, včetně vyhodnocení měřitelné přidané hodnoty v oblasti excelence na úrovni výkonnosti ústavů, resp. týmů ústavů AV ČR tak jak jsou specifikovány pro hodnocení na AV ČR.*

Popis Hodnocení a hodnocených kritérií neobsahuje výše uvedené parametry, zejména neobsahuje parametry vyhodnocení výběru návrhů ani vyhodnocení dopadu Programu jako celku. Požadujeme doplnění ve smyslu citované Koncepce, zejména druhé a třetí výše citované odrážky. Lze přiložit jako přílohy, tj. ve formě přílohy doplnit popis těchto procesů s odkazy.

2. Koncepce dále uvádí, že Program „do systému institucionální podpory excelence v Akademii věd ČR přináší nástroje nové nebo v některých vybraných oblastech rozšiřuje nástroje stávající“. Popis programu však neobsahuje synergie/komplementarity se stávajícím systémem podpory excelence v rámci AV a jejími nástroji. Požadujeme doplnění ve smyslu citované Koncepce.

3. K popisu indikátorů

- zmiňuje podané ERC granty; i např. po zkušenostech s EXPRO požadujeme vyhodnocovat získané ERC
- není zmíněno např. zvýšení D1 publikací či knih u prestižních nakladatelství
- nesledují či blíže nespecifikují oborovou strukturu

Výše uvedené požadujeme zohlednit a dopracovat.

4. V materiálu není uvedena délka trvání programu. Tu je třeba doplnit a dle ní nastavit ex post, popř. interim vyhodnocení (viz také zásadní připomínka č. 1).

5. K části „Prioritní osa II. – Návraty“

Program u návratů ze zahraničí předpokládá pouze návrat Čechů. To lze považovat v rozporu nejen s ambicemi špičkové vědy, ale i reálných obtíží zaměstnávat zahraniční špičkové vědce. Toto zacílení není vysvětleno. Požadujeme rozšíření a vytvoření podmínek i pro přilákání špičkových zahraničních výzkumníků a výzkumnic.

6. K části „Prioritní osa III. – Výzkumné skupiny“

S ohledem na první připomínku k celkové evaluaci zde požadujeme doplnění představy o parametrech podpory skupin (např. délky, oborové struktury, ...) a zejména vyhodnocení, tj. zapojení externích hodnotitelů, přípravy a komunikace posudků a zdůvodnění apod. (srovnání viz Primus UK apod.).

Doporučující připomínky

1. K části „Prioritní osa I. – Stáže“

S ohledem na diskutabilní přínos konceptu stáží (pro seniorní výzkumnice a výzkumníky) ve vztahu k dalším částem Programu požadujeme specifikaci, jakou proporcí by tyto aktivity měly být financovány.

2. Podpora návratů z rodičovské je aktuálně řešena jak v rámci GAČR, tak i MŠMT (OP JAK – Návraty). Žádáme o posouzení, zda se nejedná o duplicitní formu podpory.

8) Závěr

Rada souhlasí s návrhem Programu po zapracování připomínek Rady a KHV a žádá Akademii věd ČR o zaslání vypořádání připomínek Rady a KHV ke konečnému posouzení.

V Praze dne 28. února 2025